DUÂLAR VE ÂMİNLER

Ârif Nihat Asya

Şiirler: 2

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 97
EDEBÎ ESERLER: 47

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-975-437-002-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: 1976
18. BASIM

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Kapak Tasarımı: Zafer Yılmaz

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: ANA BASIN YAYIN GIDA İNŞ.SAN.VE.TİC.A.Ş
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk. Güven İş Merkezi No:6/13, Bağcılar / İstanbul
Sertifika Numarası: 20699 Tel: (0212) 446 05 99

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Arif Nihat Asya; 1904 yılında İstanbul'un Çatalca ilçesine bağlı İnceğiz köyünde doğdu. Babası Ziver Efendi, annesi Fatma Hanım'dır. Yedi günlük iken babasını kaybetti. Üç yaşında iken annesi Osmanlı ordusunda görevli Filistinli bir subay ile evlendirildi. Bir erkek kardeşi doğdu. Aile Filistin'e dönerken dedesi, annesinin bütün çırpınmalarına rağmen, tek torunu Arif'in annesi ile gitmesine izin vermedi. Babaannesi vefat edince Arif'in bakımını Çatalca müftüsünün kızı olan halası Gülfem Hanım ile subay olan eniştesi Mehmet Fevzi Efendi üstlendi. Balkan savaşından hemen önce aile İstanbul'a göç etti. Halası aydın bir kadındı ve Arif'in iyi bir eğitim görmesini istiyordu. İlk ve ortaokulu 1920 yılında parasız yatılı olarak okuduğu Bolu Sultanisi'nde bitirdi. Bu okulun ikinci devresi kaldırılınca Kastamonu Sultanisi'ne (Lise) nakledildi. Böylece I. Dünya Savaşı'nı İstanbul, Bolu ve Kastamonu'da, Kurtuluş Savaşı yıllarını ise Kastamonu'da geçirdi.

Kastamonu yılları Arif Nihat Asya için çok önemlidir. Kastamonu Kurtuluş Savaşı'nın en önemli merkezlerinden biriydi. İşgale karşı direnişe ve millî mücadeleye katılmak için İstanbul'dan İnebolu yoluyla Anadolu'ya geçenlerin uğrak noktasıydı. Arif Nihat burada konaklayan vatanseverlerin toplantılarına katıldı, konuşmalarını dinledi, Mehmet Akif Ersoy, daha sonra Milli Eğitim Bakanı olacak Mustafa Necati Bey ile burada tanıştı. İlk şiirini burada çıkan Gençlik dergisinde yayınladı.

1923 yılında sultaniyi (lise) bitirdi ve yüksek öğrenimini yapmak üzere İstanbul'a döndü. O zamanki adı Darül-Muallimin-i Âliye olan Yüksek Öğretmen Okulu'nun Edebiyat Bölümü'ne kabul edildi. Burada okurken postanede telgraf bölümünde çalıştı. Anadolu Ajansı İstanbul temsilciliğinin muhabirliğini yaptı. Bir süre bu ajansın gece bültenini çıkardı. İlk şiir kitabı *Heykeltraş* 1924 yılında yayınlandı. 1926 yılında, son sınıftayken Hatice Semiha Hanım ile evlendi. Bu evliliğinden iki oğlu oldu. 1928 yılında edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne tayin edildi. On dört yıl boyunca Adana'daki Erkek Lisesi'nde, Kız ve Erkek Öğretmen Okulu'nda, Amerikan Kız Koleji'nde edebiyat öğretmenliği ve müdür yardımcılığı yaptı. 1934'te askerlik görevini yapmaya gitti ve Soyadı Kanunu gereği "ASYA" soyadını aldı. 1940 yılında ilk eşinden ayrıldı ve 1941 yılında Adana Erkek Lisesi'nde Kimya öğretmeni olan Servet Akdoğan ile evlendi. Bu evliliğinden de iki çocuğu oldu. 1942 yılında Malatya Lisesi'ne müdür olarak tayin edildi. 1945'te edebiyat öğretmeni olarak Adana Erkek Lisesi'ne geri döndü. 1947 yılında, üç yaşından beri haber alamadığı ve öldü bildiği annesinin Filistin'in Âkka şehrinde yaşadığını öğrendi ve eşi ve kızıyla birlikte Âkka'ya annesiyle buluşmaya gitti.

Adana'da kaldığı yıllar boyunca gazete ve dergilerde yayınlanan ve iktidarı eleştiren siyasî yazıları dolayısıyla çeşitli soruşturmalar geçirdi ve 1948'de Edirne'ye sürüldü. Onun nazarında vatanın her yeri kutsaldı ama "Arif Hoca"nın tayini Adanalıları çok üzdü ve 1950 seçimlerinde onu Seyhan'dan (Adana) milletvekili yapmak için binlerce imza topladılar. Böylece 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti milletvekili oldu ve Ankara'ya taşındı, ancak parti politikalarına hiç ısınamadı. Açık sözlü ve

doğru bildiğini her şart altında söylemekten çekinmediği için zaman zaman kendi partisini de eleştirmekten geri kalmadı.

1954 seçimlerinde tekrar aday olmadı ve öğretmenliğe geri döndü. Bir yıl kadar Eskişehir Lisesi'nde çalıştıktan sonra Ankara Gazi Lisesi'ne tayin edildi. 1959 yılında Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirdiği bir kültür programı çerçevesinde eşi ve 30 öğretmenle birlikte Kıbrıs'a gönderildi. Lefkoşa Erkek Lisesi'nde edebiyat öğretmeni olarak iki yıl çalıştı. Vatan ve bayrak sevgisi ve kitleleri etkileme gücü sayesinde özellikle Kıbrıslı gençler üzerinde büyük etkisi oldu. 1961 yılında yurda döndü ve 1962 yılında emekli olarak sanat çalışmalarını hızlandırdı. Yurdu bir baştan bir başa dolaşarak millî konulara dair konferanslar verdi. Millî ve manevî değerlerimizi dile getiren şiir ve nesir kitapları yayınladı. 1975 yılında, *Bayrak* şiirinin yazıldığı ve çok sevdiği Adana'nın kurtuluş günü olan 5 Ocak tarihinde Ankara'da vefat etti.

Arif Nihat Asya binlerce öğrenci yetiştirmiş, onlara iyi insan olmayı, vatan ve bayrak sevgisini öğretmiş, vatansever bir öğretmen, şair ve yazardır. En önemli özelliklerinden biri Türkçeyi inanılmaz bir maharetle kullanmasıdır. O bir "dil kuyumcusudur." Şiirlerinde ve nesirlerinde temiz, duru ve yaşayan bir Türkçe kullanmıştır. Ama dinî ve bazı tarihî konuları ele aldığı şiirlerinde "eski dil"den kelimeler ve terkipler de yer alır. Kendisi bu tutumunu "Benim yalnız doğacaklardan değil, ölmüşlerden de okuyucularım vardır" diye ifade etmiştir.

Arif Nihat Asya tarihine, millî değerlerine, millî kültürüne, vatanına, bayrağına derin bir aşk ile bağlıdır. Bir tabiat aşığıdır. Vatan topraklarının dağına, taşına, ırmağına, ovasına, ağacına, çiçeğine, böceğine âşıktır. "Sanatçı geçmişten, gelecekten, günden, çevreden, gaipten, canlılardan ve eşyadan telepatiler alıp bunları bir terkiple, bir büyüyle, dinlenir, seyredilir, okunur hale getiren kabiliyettir… Boşluktaki dalgaları bize hitap eder hale getiren cihazlar gibi…" diyen bir sanat aşığıdır. O bir gönül adamıdır. Yaratılan her şeye âşıktır. Her türlü güzelliğe karşı olan sevgisi onu sonunda mutlak güzel'e, Allah sevgisine ulaştırmıştır.

Eserleri:

A. Şiir kitapları

1. Heykeltraş 2. Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor 3. Kubbe-i Hadrâ 4. Rubâiyyât-ı Ârif 5. Kıbrıs Rubâileri 6. Nisan 7. Kökler ve Dallar 8. Emzikler 9. Kova Burcu 10. Dualar ve Âminler 11. Yürek 12. Köprü 13. Kundaklar 14. Avrupa'dan Rubâiler 15. Aynalarda Kalan 16. Divançe-i Ârif 17. Basamaklar 18. Büyüyün Kızlar Büyüyün 19. Fatihler Ölmez 20. Yerden Gökten 21. Ses ve Toprak 22. Takvimler

B. Nesir Kitapları

23. Yastığımın Rüyası 24. Ayetler (Kanatlarını Arayanlar) 25. Kanatlar ve Gagalar 26. Enikli Kapı 27. Terazi Kendini Tartamaz 28. Tehdit Mektupları 29. Onlar Bu Dilden Anlar 30. Aramak ve Söyleyememek 31. Ayın Aynasında 32. Kubbeler 33. Sevgi Mektupları

Duâlar ve Âminler

Şadırvan

Bir şadırvan, ki ses verir, ses alır
Ve suyundan melekler, aptes alır.

Lârî Câmisi[*]

Delik deşik bir hâtıra
Eski güzel yapıdan;
Ayıramaz gelip geçenler,
Pencereyi kapıdan!

Merâk edip sorarsanız,
Adı, «Lârî Câmisi»...
Görünür kubbesinin aralıklarından
Gökyüzünün mâvisi.

Belli: ağlamış yazılar,
    Sağnakta...
Ki çoğu, hâla,
    Ağlamakta!

* Edirne'dedir.

Şu sütun, vaktiyle,
Mermer gövdesi, tunç kispetiyle
Çıkarken «Kırkpınar»a,
Şimdi devrilmiş kenara!

Dolu vurmuş kubbe,
Çiçekbozuğu duvar...
Yıkılan taşlar,
Dizini ovar!

Fırtına, alemden yakalamış,
Zelzele temelden,
Yetişin dostlar: gidiyor
Lârî Câmisi elden!

Selimiye'nin Murâdiye'nin
Kitapta yeri var...
    Onu kim arar,
    Kim sorar!

Kalk, Lârî Çelebi, mezardan;
Çıkagel «Merhabâ!» diye
Ve sor: «Benim bir câmim vardı...
Nerde acaba?» diye!
Dönüşte mihrâbını
Sırtına çek abâ diye!

Umudu kesmiş, yazık,
Hayâtından hekimler...
Değişmez cemâati, artık,
Yoksullar, yetimler!

Burdan çeşmesi dinlesin;
Ordan ırmağı, deresi;
Elini kulağına koymuş
Kırık şerefesi,
Kendi salâsını kendi verir
Lârî minâresi!

MURÂDİYE*

Kurumuş ağaçlarına
Leylekler, gelip akşamlar...
Dünkü şakrak şadırvanı,
Şimdi, ağlar gibi damlar!

Alemsiz kubbelerini
Ufukta aylar, tamamlar.

*
* *

Cemâatidir yamaçta
Secdeye kapanan damlar
Ve mübârek toprağında
Yatar mübârek adamlar

Nerdedir şamdanlarını
Eliyle yakan akşamlar?

*
* *

* Edirne'dedir.

Dün, şerbet çeşmelerinde
Şırıl şırıldı ilhamlar...
Neyler dinledi bu avlu:
Ne tavırlar, ne makamlar!...

Rüzgârlara kaldı, artık,
Hüseynîlerle hüzzamlar!

*
* *

Ağlama, ey Murâdiye:
Geliyor çifter bayramlar!
İşte Selimiye, karşı
Tepeden seni selâmlar.

Mihrâbından tâze değil
Yanıbaşındaki çamlar!

*
* *

Mihrâbın, kubben, minberin
–Hâlâ– ilâhî makamlar
Ve hâlâ, renk üstüne renk
Döker halılara camlar.

*
* *

Murâdiye, Murâdiye;
Revâ değil sana gamlar...

Fânî baharlarımızdan
Çinilerine selâmlar!

Selimiye

Selim'lerden kalma muhteşem mîrâs,
Sinan'lardan kalma şanlı hediye;
Kuvvetin turası, sanatın mührü,
Kubbeler kubbesi bir Selimiye.

İşte târîh, işte batıyla doğu...
Görenler, göstersin böyle bir kuğu!

*
* *

Onu günler tanır, geceler tanır
Dal gibi ince dört minâresinden...
Sanırlar, ki toprak ananın sütü,
Fışkırır toprağın fıskıyesinden.

İlhâmın, emeğin pîri, ne yaman
Bilmeceler koydu taşlar altına;
Nesiller hayrân, asırlar hayrân
Bu kurşun, bu mermer saltanatına!

*
* *

Dikmişler vererek, sanki, el ele
Selim'le Sinan,
Şu dalga dalga
Dağların önüne bir dalgakıran!

Ben böyle gördüm,
Torunum da seni böyle görecek;
Dışarda kurşunun kovan, içerde
Mermerin petek.

*
* *

Söyleyin zemâne yolcularına;
Ey Çiftekumrular, ey güvercinler:
Şu tepeye konmuş nazlı kuğuyu
Ürkütmesinler!

Oynamasın Altıntop'un, yerinden...
Kaldı Edirne'nin altın devrinden

*
* *

Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Başlıbaşına bir eser, herbiri...
Duvarlar, sütunlar ve minâreler,
Duruyor taptâze, dimdik, dipdiri!

Ne bir el sürçmesi, ne de bir yanlış...
Ki en ufak zerre, kımıldamamış.
Kıl kadar ileri, kıl kadar geri...
Her parça beğenmiş konduğu yeri.

*
* *

Uzaklara bakan şu tepe bile
Sinan'ın eliyle çatılmış gibi...
Ve üzerindeki âbidenin her
Taşı, terâziyle tartılmış gibi.

Çağlayan gibisin ey Selimiye:
Mermerler, ışıklar köpüklerindir...
Çağıran bir elsin, ki şerefeler
Yüzüklerindir.

*

* *

Yandı kandillerin, yazıldı mahyan...
Yine pırılpırıl kuruldu sofran;

Yüreklerimizi yıkadı billûr
Âvîzelerinden içtiğimiz nûr.

Köyümün kızları, buhurdanına
Yürekler koymaya geldi uzaktan
    Ve çiçekler açtı
Mermerde, mermeri öpen dudaktan.

Bildik çinilerin körpeliğinde
    Konuşan dili;
    Mâvi, Akdeniz
Mâvisiydi; yeşil, Kıbrıs yeşili.

*

* *

Eski Edirne'yi ben, adım adım,
Ararken Edirne sokaklarında
Anladım, bildim ki şahdamarlarım,
Vurur senin mermer şakaklarında.

Seller, zelzeleler ne derse desin;
Sen, yine, o eski Selimiye'sin...
Fakat –tarihime, adıma yazık!–
Ben ne Selim, ne de Sinan'ım artık!

Kükreyen, şahlanan, koşan, atılan
O mutlu yiğitler, o mutlu iman,
Sınırlar aşmayı kuşlardan değil,
Öğrenirdi senin ezanlarından.

Ne bilsin Selim'ler, ne bilsin Sinan,
Ki avlun bu kadar küçülecekti...
Ey ilâhî kubbe; sana avlu, bir
Kıta gerekti!

Süleymaniye

Bir ihtişam olup açılan kubben,
Durur asırların omuzlarında;
Kaçıncı nesildir aptes alanlar,
Şadırvanlarında, havuzlarında?

Fetih beldesinin hür çocukları,
Büyür beslenerek ezanlarınla...
Beraber yaşarlar iki dünyada
Süleyman'larınla, Sinan'larınla

Ve derler: «Gözümüz, sende açıldı:
Kundağımız sensin, beşiğimiz sen...
Küçükken önünde oynadığımız,
Büyüyünce gönül verdiğimiz sen!»

Küme küme, tüy tüy ve kanad kanad
Güvercinlerinde ruhlardır uçan;
Yine cemaatin arasındadır.
Temelini atan, kapını açan.

Havamız, her yandan –geceleyin de–
Ya yeşillerindir, ya mavilerin...
Bilmeyiz, ey mabet, yerde mi, yoksa
Gökte mi kılınır teravilerin?

Eli boş dönmedik eşiklerinden:
Kaç kere gördün, iç ışığımızı
–Rüzgârdan, yağmurdan söndüğü zaman–
Avizelerinden yaktığımızı!

Tatsın yarınlar da çiçeklerini:
Yazıların, çinilerin solmasın!
Ey Süleymaniye, Süleymaniye,
Başımızdan kubben eksik olmasın!

*
* *

Varlıksın geceler, günler dışında:
Kendinden sıcağın, rengin, ışığın...
Taşların canlıdır, kurşunun canlı:
Dinlesek duyulur nefes aldığın!

Doğrulup, «Allahü Ekber» diyerek
Mihrabın önünde elpençe duran,
Bilir ki göğsünün derinlerinde
Süleymaniye'nin kalbidir vuran.

*
* *

Dünya güzeline yakışan nazla
Yüzüne duvaklar, tüller örttüğün
Güz sabahlarında –ancak– yürekler,
Olabilir senin yüzgörümlüğün!

Çıkabildiğim gün, içten, kubbene,
Başıma taç olmuş kurşunlarının
Altında derine bakıp, gördüm bir
Kökten geldiğini sütunlarının.

«Bu ne hikmet!» derken kendi kendime
«Bu ne hikmet!» dedi ses oyunları...
Ululuk, incelik, mâna, renk, oyun...
Nasıl birleştirmiş Sinan, bunları?

*
* *

Bir büyük düğün var.. söyle; şevval mi
Girdi, zilhiccenin onunda mıyız?
Öz çocukların, öz torunların biz,
Kucağında mıyız, koynunda mıyız?

Menekşeler açar kurşunlarında
Ve mermerlerinde kar çiçekleri...
Çinilerin orda lâle-sümbüldür,
Halıların burda nar çiçekleri.

Seni oya oya işlemek için
–Çizgileri, noktaları tartarak–
Yıllarca çalışmış yüzlerce kişi,
Göz nuruna iman gücü katarak.

Gövde kıvrımları, saç örgüleri
Yaşatmış duvarda Karahisârî
Ve burda kavuşmuş aradığına,
İlhamını burdan almış Yesârî.

Gün batıp doğdukça, dünya durdukça,
Üzerinde kalacaktır başların,
Öpülüp alnından Besmele'lerle,
Yerlerine konmuş kilittaşların.

Şerefelerine çıkan mutlular,
Avuçlarlar göğün mavilerini
Ve ilk kaynağından alırcasına
Aktarırlar bize Tanrı emrini.

*
* *

Doğduğunu söylüyorlar dehadan:
Böyle bir esere deha da yetmez!
Görmeyenin onu düşünmesine
Hayal de az gelir, rüya da yetmez!

Sütunu kıyamdır, kemeri rükû;
Minareleri, her hâliyle dua...
Biz açarken iki avucumuzu
O, bizim için dört eliyle dua!

*

* *

Bir aile gibi, çepçevre, küçük
Kubbeler büyüğün yavruları mı?
Yahut onlar da bu kutlu yuvanın
Güvercinleri mi, kumruları mı?

Abidesi hesaplardan taşarken
Mimarı, kendini çekmiş ortadan...
Başarı burdadır, tevazu burda:
Eser ululuktan, imza noktadan!

Bakıp, bize örnek olsunlar diye
Yolladığı iki kahramanına
«Allah'ım, diyorum, lâyık adaşlar
Gönder Sinan'ına, Süleyman'ına!»

*

* *

Doğuda, batıda sana döndükçe
Nasıl anlatayım gördüklerimi:
Sensin destanımın «Yelkeni atlas,
Direkleri gümüş.» dediği gemi!

Güneş güneş, ay ay üzerindeki
Altın alemler,
Zafer çağlarında aydan, güneşten
Elimizde kestiğimiz dilimler!

Sesin sesimizdir, ünün ünümüz;
Sende yarınımız, sende dünümüz...
Vedaı, selâmı sana, güneşin:
Sende biter, sende başlar günümüz!

Okşaya okşaya geçmiş –adeta–
Sıcaklarıyla yaz, karlarıyla kış...
Gitgide daha çok güzelleşmişsin:
Mevsimler yaramış, yıllar yaramış!

*
* *

Elini tanıyan bunca gözdeden
Gidebilecekken murad almaya,
Helâllaşıp –birgün– onlarla Sinan,
Gelmiş –ilelebet– sende kalmaya.

Eline doğmuşsun: uzanıp, zaman
Zaman, her yerini yoklayabilir...
O ekmiş, o dikmiş: canı çektikçe
Lâleni, gülünü koklayabilir!

Biz de cemaatsek, birgün, hutbene,
Birgün, hatîb olup mimberindeydik;
Şimdi, âyet âyet, mihrabındayız...
Demin, nidâ nidâ, göklerindeydik.

Hazırlıklarına yetişip ben de
Yoğurabilirdim horasanını;
Bulunurdum dinleyenler safında
İlk selâlarınla ilk ezanını!

Sen en yakınısın... bilirsin elbet:
Kaç misli eseri vardır yaşının!
Fakat, söyle: nasıl sığmış yaptığı,
Bir insan ömrüne Mimar Başı'nın?

Ey Süleymaniye, Süleymaniye,
Sabırlı kullardır Koca Sinan'ı
Gönül gönül, dil dil kutlamak için
Bekleyebilenler 9 nisanı.

*
* *

Kıtadan kıtaya göçen bulutlar,
Minarelerini öper de geçer!
Mübarek geceler, yıldızlarını
Mübarek başına serer de geçer!

Yürekler doldurup taşırır sevgin...
Gelen, geçen hayran... yalnız biz değil...
Minarelerini seyre dalanlar,
Derler: «Gök kubbe de direksiz değil!»

Ne mutlu çevrene, ne mutlu bize,
Ki seçmişsin ülken diye bu yurdu!
Ey sanat, gerçekten, Ulu Tanrı'nın
Bir evi olsaydı böyle olurdu!

KELİMELER

aceb: tuhaf.
âguuş: kucak.
ağyar: elâlem, başkaları, aşkta sevene rakiib olanlar.
ahzân: hüzünler.
ahyâ: diriler, canlılar.
Âlem-i mânâ: rü'yâ âlemi.
ârâm kılmak: dinlenmek.
Arş: göğün en yüksek yeri, Tanrı makaamı.
âsûde: rahat, sâkin.
âsümân: gökyüzü.
atâ: ikrâm, karşılıksız verme.
âtıfet: karşılıksız iyilik yapma, iyilik olarak verme.
ayân: görünür halde, görünmekte.
ayn: göz (uzuv), kaynak, tıpkı ve benzer.
âyîne: ayna.
bâd: rüzgâr.
bâddân: yelken.
bâd-ı muattar: güzel kokularla yüklü rüzgâr.
bâd-ı hafîf: hafif rüzgâr.
bâd-ı sabâ: tatlı rüzgâr, meltem.
bârân: yağmur.
bârân-ı nîsân: nisan yağmuru.
bezm: toplantı; içki, eğlence âlemi.
bîgâne: ilgisiz, alâka duymayan.
bikr: bekâret, kızlık, elde değmemişlik.
Bilâl: müezzinlerin pîri Bilâl-i Habeşî Hazretleri.
bû: güzel koku.
bûy-hafîf: hafifçe duyulan, güzel koku.
Bünyâmîn: Hazret-i Yûsüf'ün öz kardeşinin adı.
câm: bardak, içki kadehi, şarap.
câvidânî: ebedî, sonsuz.
celî: meydanda, açık.
cemâdât: cansız şeyler, canlılardan gayri yaratıklar.
cemâl: güzellik.
cezbe: kendinden geçme hali.
cism ü cân: gövde ve rûh, gövde ve can.
cür'a: kadehte son damla, son yudum.
dâmân: etek.
dâmen: etek.
dâna: kuş yemi, yiyecek.
dâr: ev.
dârât: lüks.
dâr ü diyâr: ev bark, yer yurt.
Dergâh-ı İzzet: Tanrı makamı.
derûn: iç, insanın içi.
derûnî: içten.
dest: el (uzuv).
devlet: saâdet, ikbâl, mutluluk.
dîde: göz.
dilhâh: gönlün istediği, istek, dilek.
dûd: duman.
dûr: uzak.
dürr: inci.
ecsâm: cisimler, vücutlar, maddeler.
efgaan: acıklı sesler, figanlar.
elfâz: lâfızlar, kelimeler.
elhân: nağmeler.
eltâf: lûtuflar, iyilikler.
elvân: renkler.
elyâf: lifler, bitki iplikleri, bitki telleri.

encâm: son, sonuç.
engûr: üzüm.
ervâh: ruhlar.
ervâh-ı lâtîfe: iyi ruhlar, temiz ruhlar, zararı dokunmayan ruhlar.
esdâf: sedefler.
eşkâl: şekiller, biçimler.
Evrâd: tarikatlarda her gün okunması mu'tad duâlar v.s.
eyâ: ey sen, ey.
eyyâm: günler.
eyvân: saray.
fağfûr: çini.
fasl: mevsim.
ferdâ: yarın.
fersûde: yıpranmış, eskimiş.
firâk: ayrılık.
firâş: yatak.
firkatzede: ayrı düşmüş, ayrılık derdi çeken.
gaşyetmek: zevkle kendinden geçirmek.
gayb: bilinmeyen varlık, bilinmeyen güç.
Gayyâ: Cehennem'de bir kuyu.
gerden: gerdan, boyun.
gerdûne: araba, saltanat arabası.
Girdigâr: Yaradan, Tanrı.
girîbân: yaka.
giryân: ağlayan.
girye-nisâr: gözyaşı döken.
gîsû: saç.
gîsûların: gîsûlarını, saçlarını.
gîsû-yi perîşân: dağınık saç.
gubâr: toz toprak.
gûnâgûn: türlü türlü.
güher: değerli taş, mücevher.
gül'izâr: gül yanaklı, yanağı gülü hatırlatan.
hâl: ben, tende siyah nokta.
hande: gülme, gülüş.
hande-i tâbân: parlak gülüş, çevreyi aydınlatan gülüş.
harîm: başkasına kapalı olan gizlilikler, harem dairesi.
haseb: soyluluk, asâlet.
Hasen: Hazret-i Peygamber'in torunu Hazret-i Hasan.
hâtif: gizli kuvvet, bilinmeyen güç.
hatve: adım.
hemderd: dert ortağı.
hemsar: arkadaş, dost, kafadar.
hemrâh: yol arkadaşı, yoldaş.
hicâbetmek: sıkılmak, utanmak, utanç duymak.
hilkat: yaratılış olayı, kâinât, tabîat.
huzûz: hazlar, zevkler, tatmin edilmeler.
hüsn: güzellik.
Hüseyn: Hazret-i Muhammed'in torunu.
hüseynî: Türk mûsikîsi makamlarından.
ıtır (aslı: **ıtr):** güzel koku, bir çiçek adı.
ıtr-ı şâhî: eskiden sürülen çok makbul bir koku.
ictinâb: çekinmek, sakınmak.
îd: bayram.
ifâde-i merâm etmek: maksadını anlatmak.
iğtinâm etmek: ele geçirmek, elde etmek, ganîmet almak.
ihyâ: canlandırmak, diriltmek.
iktirân: yaklaşma, iki gezegenin aynı burçta buluşması.

inhinâ: yay biçimi çizgi, yay: gövde kıvrımı.
inkıyâd: boyun eğme, teslim olma.
is'âf: bir isteği yerine getirme.
isti'câl etmek: acele etmek.
istiğnâ: nazlanma; istemez, sevmez görünme.
işti'âl: parlamak, parıltı.
kande: nerde.
kasr: köşk.
kavs: yay biçiminde, yay.
kavs-i kuzah: ebekuşağı, alayimsemâ.
kayd: bağ, bağlantı.
Kays: Mecnûn'un asıl adı.
kebûd: mâvi.
kebûter: güvercin.
kevkeb: yıldız.
kîl ü kaal: dedikodu.
kurre: gözbebeği.
kurreteyn: gözbebekleri (iki gözbebeği).
kuyûd: kayıtlar, bağlar, bağlantılar.
külbe: kulübe, küçük ev, mütevâzi yuva.
kulbe-i ahzân: yas evi, yaslı ev, hâline acınacak ev.
küşâdolmak: açılmak.
Lâhûr: Pakistan'da şallarıyle meşhur şehir.
lâle-izâr: lâle yanaklı, yanağı lâleyi andıran.
lâne: yuva.
leb: dudak.
lebâleb: ağzına kadar (dolu).
leb-be-leb: dudak dudağa.
lems: dokunma, değme, temâs etme.
leyâl: geceler.
leyl: gece.
mağfiret: Tanrı'nın kullarını bağışlaması.
mâhî: balık.
mâhûr: alaturka mûsikî makamlarından biri.
mâide: sofra.
ma'sıyet: günah.
mâverâ: öte, öbür dünyâ.
meâd: kendisine dönülen, dönüş yolu, aslına dönüş.
mebde': başlangıç.
mecnûne: deli kadın.
mehcûr: uzakta kalmış, ayrı düşmüş.
Melek-ül-mevt: ölüm meleği.
mesâ: akşam.
meserret: sevinç.
meshûr: büyülenmiş, birinin büyüsüne tutulmuş.
meshûr-i cemâl: güzelliğin büyüsüne tutulmuş.
mestî: sarhoşluk.
meşkûr: şükrana, teşekküre lâyık (hâl, iş, olay).
meveddet: sevgi.
mev'ûd: va'dedilmiş.
mezâristan: mezarlık.
mısbâh: lâmba.
muattar: güzel kokulu.
mükevkeb: yıldızlı.
mürg: kuş
mülevven: renkli.
mürekkeb olmak: tek değil, birkaç elemandan meydana gelmiş olmak.
mürüvvet: cömertlik, iyilik.
müştâk: istekli, âşık, özlemiş.
müzehheb: altın yaldızlı, altınla süslü.
nâf: göbek (uzuv).

nâil-i ihsân itmek: ihsâna erdirmek bk: ihsân.
nâle: inleme, inilti.
nâle vü efgân: ağlayıp haykırma.
nâle vü zâr: ağlayıp inlemek.
nazre: bakış.
nazîr: benzer.
nehâr: gündüz.
neseb: soy, nesil.
nesîm: tatlı rüzgâr, meltem.
nesîm-i rebî': ilkbahar rüzgârı.
nesîs: son nefes.
nesrîn: bir çiçek.
nevâhî: etrâf, çevre.
nigâr: sevgili.
nihân olmak: kaybolmak.
nîm: yarım.
nitâk: kemer (bel için).
nizâm-ı âlem: dünya düzeni.
nûşânûş: içtikçe içme, içildikçe içilen.
nûş etmek: içmek.
nükuuş: nakışlar.
nüsg: usâre, özsu.
pây: ayak.
per ü bâl: kol kanad.
pervâz: uçma.
Pervîn: Ülker yıldızı.
peymâne: kadeh.
Rabb-i Müteâl: Ulu Tanrı.
rahîk: şarap.
rahîkî: şarap gibi.
rakîk: ince, nârin.
râm etmek: emrine boyun eğer, isteğine teslim olur hâle getirmek.
rebî': ilkbahar.
ref': yükseltmek, kaldırmak.
ref'-i per ü bâl: kolunu kanadını açmak.
remâd: kül.
reng ü bû: renk ve koku.
reyhân: fesleğen.
reyyân itmek: suya kandırmak.
rub': dörtte bir, urup.
rub'u meskûn: dünyanın, yurt edinilebilmiş olan dörtte biri, karalar, kıt'alar.
rûh: esans, buğusile şifâ veren ilâç.
rükûdet: durulma, durgunluk.
sâbir: sabırlı.
sabûh: sabah içilen şarap, mahmurluk bozmak için içilen içki.
sahbâ: şarap.
sâk: gövde (bitki ve insan için)
sâl: yıl, yaş.
salâ: minârelerden, özel günlerde ezandan önce ahenk ile okunan yahut rastgele günlerde cenaze bulunduğunu ilân için getirilen salevât.
sebû: testi.
selsebîl: suyu bol çeşme, suyun kademeli aktığı yer.
Selsebîl: Cennet'te bir çeşme.
semen: yasemin.
serdâb: sıcak memleketlerde, yazın sığınılan yeraltı odası.
sermedî: ebedî, sonsuz.
sermest: sarhoş.
sermest-i ıtr-ı nergis ü rehhân etmek: nergis ve fesleğen kokusiyle sarhoş etmek.
sermest-i visâl: kavuşmanın, bir olmanın verdiği tatlı duyguyla sarhoş.
serşâr: dolu (sıfat).
serteser: baştan başa.
serv-i sîmîn: gümüşten selvi, ayın suda aksi.

serv-i zerrîn: altından selvi bak: serv-i sîmîn.
seyyâl: akıcı, elle tutulmaz.
sîm: gümüş.
sinn ü sâl: yaş baş.
sitem: eziyet etme, üzme.
subh: sabah.
sûbesû: taraf taraf.
suûd: yukarı çıkma, yükselme.
sücûd: secdeye kapanma, secde.
sürûd: şarkı, türkü, mûsikî.
şâne: tarak.
şeb: gece.
şebnem: çiğ damlası, çiğ.
şebtâb: ateşböceği.
şehbâl: kanad.
şehîk: nefes alma.
şehnişîn: balkon.
şehrâyîn: şenlik, donanma.
şehriyâr: hükümdâr.
şetâret: sevinçli olma hali, sevinç.
şeyn: kir, leke.
şevk u tarab: çalıp oynama, eğlenti.
şikâr: av.
şu'le: alev.
tâbân: parlak.
tâbemahşer: kıyâmete kadar.
tâbesabâh: sabaha kadar.
tâhir: temiz.
Tâhir: Tâhir ile Zühre hikâyesinin erkek kahramânı.
taktîr etmek: imbikten geçirmek, damıtmak.
tarab: çalgı çalma, çalgılı eğlence.
tarâvet: tâzelik, körpelik.
tarh: çiçek bahçesinin her bir bölmesi.
tavâf: çevresinde dolaşma.
tecellî: görünme; görünmezin görünür hâle, cisim ve madde hâline gelmesi.
tehzîz: ihtizâza getirme, titreştirme.
tehzîz-i leyâl: geceleri ihtizâza getirme.
tekvîn: yaratma, oldurma, var etme.
telâkî: karşılaşma, buluşma.
terennüm: ötme, türkü söyleme.
teşne: susuz, çok istekli.
turre: saç perçemi.
ukde: düğüm.
ukuud: derinlik.
vâhî: boş, boşuna.
vakfe: duraklama.
vâsıl: varan, ulaşan.
vâsl-ı harem-i cân etmek: canın gizliliklerine ulaştırmak.
Vedûd: çok muhabbetli, çok şefkatli; Tanrı'nın adlarından.
visâl: kavuşma, buluşma, bir olma (aşkta).
vuslat: kavuşma, buluşma, bir olma (aşkta).
yâl ü bâl: boy bos.
yâr ü ağyâr: tanıdıklar ve yabancılar, herkes.
zâde: doğmuş çocuk.
zâir: ziyâretçi.
zâr: ağlama.
zeheb: altın.
zerrin: bir çiçek.
zeyn: süs.
zılâl: gölgeler.
zülâl: duru su.
Zühre: Çobanyıldızı.

İçindekiler

Duâlar ve Âminler

Şadırvan....9
Lârî Câmisi....10
Murâdiye....13
Selimiye....16
Süleymaniye....22
Ziyaret....34
Gökyüzü....36
Mirâc....37
Geceler....38
Lâleler....39
Kubbe....40
Gökler....41
Mîrâs....42
Uçmak....43
Duâ I....44
Mersiye....47
Yatır....50
Naat....62
Sabâh Ezanı....75
Berat Gecesi....76
Münâcât....77
Hazret-i Peygamber'in Vefâtı....78
Yolcu....79
Müjdeler....80
Hatim Duâsı....82
Duâ....83
Lafza-i Celâl Zikri....84
Zülfikâr....87
Müridler....88
Bilmek....89
Âminler....90

Dîvançe-i Ârîf

Eser....93
Gelinlik....94
Özcan Altay'la Güler Alankuş'un Düğünü....95
Dönüş....96
Âzâde....97
Kayıp Kızlar....98
Çocuk....100
İksir....101
Halka Halka....102
İçkiler....103
Billûr....104
Cezbe....105
Renkler....106
Nisan....107
İmza....108
Yuvalar....109
Örtüler....110
Şehriyâr....111
Yudumlar....112
Ni'metler....114
Lâle....115
Buhurdanlar....117
Ateş Böcekleri....118
Âhûlar....119
Leylâ....121
Kokular....122
Üslûb....124
Geceler....125
Leylâ....126
Öteler....128
Yelkenler....130
Sevgili....131
Güller....132
Fecirler....133
Güzellik....134
Kitap....136

Kundaklar

Gül....139
Güzellik....139
Anne....140
Söz....140
Eskişehir'de Sıcak Sular....141
Leylâ....141
Yosun....142
Rüzgâr....142
Öpmek....143

Gelinliğin Kemeri 143
Küçük 144
Kış 144
Çocuk 145
Düğün 145
Kundaklar 146
Baygınlık 146
Ülkü'nün Resmi 147
Bahar 147
Gelinlik 148
Uyku 148
Buğular 149
Sır 149
Defîne 150
Eğridir Gölü 150
Mancınık ve Ateş 151
Rol 151
Yazmak 152
İki Dünya 152
Ömür 153
İki Dünyâ 153
Hüsnü Reşid Soykan'ın Kitâbesi ... 154
Yolculuk 154
Ad 155
Ergenekon 155
Fetih Kuşu ve Fâtih 156
Harb Meydanı 156
Mehter 157
Sâhibsiz Cenâzeler 157
Arpaçayı 158
İzmir 159
Yurd 159
Beşik 160
Savaşçılar 160
Kıbrıs 161
İstanbul 161
Ma'bed 162
Hazîne Dâiresi 162
Davul 163
Vatan 163
Ay Toprağı 164
Mehter 164
Aynalar 165
Göller 165
Katık 166
Saksofon 166
Dünya Düzeni 167
Gelenler 167
Maske 168
Fröyd 168
Ömür 169
Hınç 169
Yağmur Okçu'ya 170
Yirminci Asır 170
Hiciv 171
Hisse 171
Konu 172
Etek 172
Gece 173
Havza-Boyâbâd Yolu 173
Gesler'in Şapkası 174
Gazeteler 175
Akşam 176
Cennet – Cehennem 176
Basamaklar
Mektuplar 179
Dilek Tepesi 179
Kaatil 180
Ayak İzleri 180
Büyük İşler 181
Bunlarla Onlar 181
Sefiller 182
Bedduâlar 184
Amca İle Yeğenler 184
Grev 185
Çanlar 186
Münâcât 188
Ağlayanlar 189
Ruhlar 189
Ninni 190
Ankaanın İntiharı 191
Ahmed Kutsî Tecer 191
Soğuk Bölgeler 192
Mezarlık 192
Şehzâde Mustafa 193
Kıbrıs Kanlar İçinde 194